

તત્વ સ્વરૂપ - ૩

હે પ્રભુ,

આપની તરફનો મારો આ અહોભાવ, ગદગદ ભાવ, હંમેશા દિને દિને ઓતપ્રોત થઈને વહેવા માંડે અને જ્યાં સુધી આપ સમ ન બનું, જ્યાં સુધી મારો આ ભવ ભ્રમણનો અંત ન આવે ત્યાં સુધી સદા ને સદા માટે તારો અને મારો સંબંધ બંધાઈને કાયમ રહે એજ મારી ભાવના છે (૩).

હે અરિહંત પરમાત્મા,

છેલ્લા ૬ દિવસથી સતત આપે જેમ બતાવ્યું છે એમ પર્યુષણ મહાપર્વના દિવસનો અવસરનો પૂરેપૂરો દ્રવ્યથી લાભ લઈને અહીં આપના પ્રાંગણમાં ૧૨-૧૨ કલાક સુધી બેસું છું. માત્ર આપનું ધ્યાન કરું છું. તેમ છતાં કંઈક ખૂટી રહ્યું છે એવું અંદરથી લાગે છે. આપે બતાવેલ તત્વનું ચિંતન વારંવાર કરી રહ્યો છું, છતાં પણ એમ લાગે છે આપે જે બતાવ્યું છે એવું દિંતન મારી અંદર પ્રગટ થતું નથી.

હે અરિહંત પરમાત્મા,

આવું શું કામ થાય છે ?

આપની હાજરી છે એ વર્તાય છે, એ સમજાય છે એટલે મારી લાગણીઓ અને ઉર્મીઓ જે આમતેમ ભાગતી હતી એ આપની અંદર એકરૂપ તો થઈ છે પણ ક્યાંક ક્યાંક કયાશ અવશ્ય દેખાય છે.

હે પ્રભુ,

બસ... મને તારા સ્વરૂપની સાથે, તારા તત્વની સાથે એકલીન થઈને એકદોર થવું છે. મારે હવે મારી બુદ્ધિ વપારવી જ નથી. તારા શરણ દ્વારા તારા ચરણની સેવા દ્વારા જે કાંઈ પણ મારે કરવાનું હોય એ તું આપોઆપ તારી છત્રછાયામાં કરાવજે. આજ મારા અંતરનો ભાવ છે... (૩)

હે અરિહંત પરમાત્મા,

આપના દીધેલ વચનો સાંભળી સાંભળીને એ નિષ્કર્ષ પર આવ્યો છું કે તમારી હાજરી એ મારો માર્ગ છે, આપના વચનો એ જ મારો ધ્યેય છે. આપે બતાવેલ લક્ષ એ જ મારું લક્ષ થાય. જ્યાં સુધી આ ભવભ્રમણની અંદર મારું લક્ષ પ્રાપ્ત ન થાય ત્યાં સુધી આપની હાજરી મારી સાથે અને સાથે કોઈ પણ સ્વરૂપે કોઈ પણ અવસ્થા, કોઈ પણ સ્થિતિમાં હાજર રહે અને અપ્રમત બની આપના માર્ગની અંદર વહન કરું એવી મારી ઈચ્છા છે અને આપને એવું સામર્થ્ય બળ

આપવા હું પ્રાર્થના કરું છું, અર્ચના કરું છું, આપના ચરણમાં આશ્રય લઉં છું (૩).

નમો જિણાણાં.

યથાર્થ ચિંતન ક્યારે થાય ?

અમલમાં મૂકે ત્યારે...

અમલમાં મૂકીએ ત્યારે ખબર પડે તત્વ શું છે. વર્ષોના વર્ષો આવા ચિંતન કર્યા કરીએ, અમલમાં ન મૂકાય તો એ વ્યર્થાથ ચિંતન છે. ક્યારે આ મનુષ્યનું station છૂટું જશે એનો કોઈ ભરોસો નથી એટલે Scientist બનવું આવશ્યક છે.

આપણે આંતરિક chemistry જોઈ. જો આ નહીં સમજાય તો આજની meta physic નહીં સમજાય. આ chemistry દ્વારા meta physic ઉભું થાય છે.

કાર્મણ શરીરમાંથી ઉદય ભાવે સતત કર્મ અંતઃકરણમાં આવે છે, અને બહારના જગતનું ઈંદ્રિય દ્વારા જોડાણ થાય છે. ઈંદ્રિય મન ને data આપે છે, બુદ્ધિ એને ચકાસે છે. મોહજનિત અહંકાર અહીં દોસ્ત બનીને હાજર છે જે ચિત્તને સૂવાડી દે છે અને પોતાની action શરૂ કરી દે છે, એટલે મોહજનિત instruction પ્રાપ્ત થાય છે. ચિત્ત પ્રમાદ અવસ્થામાં સૂઈ જઈ, લક્ષ ભૂલી જાય ત્યારે મોહ બુદ્ધિને control કરે, બુદ્ધિ મનને direction આપે, મન કર્મેન્દ્રિયોને command આપે.

ગમા અને અણગમા મોહ ઉભા કરે છે. જેવો ચિત્ત સૂઈ જાય, પ્રમાદને વશ એટલે મોહ અંતઃકરણની system ને control માં લઈ લે અને મોહજનિત ગમા અને અણગમા ઉભા કરાવે. આ ગમા અણગમા બુદ્ધિ-મન અને કર્મેન્દ્રિય દ્વારા વ્યક્ત થાય. આ રીતે આપણી અજ્ઞાનમય વર્તના થાય.

જીવનું લક્ષણ છે ઉપયોગ. આ ઉપયોગની ગેરહાજરી એટલે પ્રમાદ. જેવું “મારે થી થવું હેરાન” આ જ્ઞાનના ઉપયોગમાં આવે એટલે અંદરથી પ્રજ્ઞા વિવેક જાગે. “મારે નથી થવું હેરાન” એ સમ્યક્ જ્ઞાન થયું અને જેવું સમ્યક્ જ્ઞાન થાય એટલે જગત જેવું છે એવું દેખાવાની શરૂઆત થાય.

“તું નિર્દોષ હું નિર્દોષ માત્ર મારી દ્રષ્ટિમાં દોષ” આ સૂત્રથી આપણી અંદર verify કરવાનું, આમ સમ્યક્ ચારિત્ર ઉભુ થાય.

ઔદાયિક ભાવથી ગમા અને અણગમાનો દોષ થાય છે એ temporary ચિત્તમાં રહે છે. એ ગ્રહિત થઈ જાય, મોહથી ખોવાઈ જઈએ તો

પાછો multiply થઈને કાર્મણ hard disk માં sotre થઈ જાય. આ મોટી ભૂલ થઈ જાય. આ ભૂલ ન થાય એટલે ભગવાને પ્રતિક્રમણ દ્વારા ચિત્તની શુદ્ધિનું નિયોજન બતાવું.

“મારે નથી થવું હેરાન” એવી જાગૃતિ થાય એટલે ઉદાયિક ભાવે કર્મની અસર cut થઈ જાય. આને ક્ષય કહેવાય. “મારે નથી થવું હેરાન”માં ત્વરીત action ન આવે, એક ક્ષણ અટકી જાય એ અટકવું એનું નામ ઉપશમ. આ ઉપશમમાં જાગૃત રહીએ એટલે ક્ષય થાય. ક્રમ ઉપશમ પછી ક્ષયનો છે.

આ રીતની આંતરિક chemistry છે.

અત્યાર સુધી આપણી બુદ્ધિએ ભગવાનને ઓળખવા ન દીધા. એવા બુદ્ધિમાં રહેલા data સાફ થઈ રહ્યા છે.

અને સમ્યક્ દ્રષ્ટિના data અંદર ભરાઈ રહ્યા છે. બુદ્ધિમાં limited જગ્યા છે. જે મિથ્યા દ્રષ્ટિએ ભરી દીધી છે. એ મિથ્યા દ્રષ્ટિની જગ્યા હવે સમ્યક્ દ્રષ્ટિના data લઈ રહ્યા છે એટલે એ જ બુદ્ધિ વિવેક વાળી બને. આવા વિવેકનું સાતત્ય જળવાય એટલે અંદર પ્રજ્ઞા પ્રગટ થાય. પતંજલી ઋષિએ કહ્યું ઋતુંભરા અવસ્થા ઉભી થાય. આ પરાની દશા છે.

આ જગતનું સ્વરૂપ સાત્વિક રીતે કેવું છે એ જાણવું meta physics છે. આ જગત જીવ અને અજીવથી બનેલું છે. જીવનલું લક્ષણ ‘ઉપયોગ’. આ લક્ષણ દ્વારાજ આપણે અંદર input કરીએ. “મારે નથી થવું હેરાન” એ ઉપયોગમાં આવે ત્યારે જ્ઞાન પ્રગટ થાય, જોવું, જાણવું, અનુભવવું એ પ્રકારનું થાય એ જ પ્રકારનું દર્શન અને જ્ઞાન શુદ્ધ થાય.

દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્ર એ ગુણ છે પણ જીવનું લક્ષણ ‘ઉપયોગ’ છે. આ સદઉપયોગ સૃષ્ટિમાં માત્ર મનુષ્ય કરી શકે છે. આ ઉપયોગ મૂકી શકે, અમલ કરી શકે, result ઉભું કરી શકે, પ્રગટ કરી શકે એવી એની સ્વતંત્રતા છે.

મોહ થવાનું નિમિત્ત કોણ છે ?

આ જીવ જેના કારણે મોહિત થાય છે એને ઓળખવો પડશે, મોહ થવાનું નિમિત્ત કોણ છે ?

જડ છે, સ્વરૂપ છે. જડ જ્યારે મોહના રસથી સિંચાઈ સ્વરૂપ ધારણ કરે ત્યારે મમત્વ ઉભુ થાય એટલે આપણે રવાડે લાગી જઈએ. દ્રષ્ટિનો દોષ પ્રતિક્રમણ દ્વારા વારંવાર સાફ કરવો પડે, જો તત્ત્વ દ્રષ્ટિ આવી જાય તો પ્રતિક્રમણની જરૂર ન પડે. એકવાર દ્રવ્યને જાણીએ એટલે દ્રવ્યના જાણવાપણાથી ચિંતન દ્રવ્યાત્મક થઈ જાય, scientist વાળુ બની જાય, જેવી

દ્રષ્ટિ scientist બને એટલે આપણું કામ થઈ ગયું.

આ જીવની અંદર ધર્માસ્તિકાય, અધર્માસ્તિકાય, આકાશ અસ્તિકાય, કાળ અને પુદ્ગલ છે. આ પાંચને અજીવ કહ્યા કારણ કે એનામાં જોયા જાણવાની capacity નથી.

મૂળભૂત આકાશ જીવ અને અજીવને જગ્યા આપે. આકાશ single છે, અખંડાત્મક છે. એના ટુકડા થઈ શકતા નથી એ એના ગુણ છે. આ space વગર જીવ અને અજીવનો સંબંધ અશક્ય છે.

આ જીવ ગતિ કરે છે. આ ગતિમાં જે supply કરે એ ધર્મ. આ ગતિમાં રૂકાવટ ઉભી કરી શકાય એનું નામ અધર્મ. એક એવી શક્તિ છે જે movement માં સહાયક બને છે અને એક એવી energy છે જે સ્થિર થવામાં સહાયક છે. જેવી movement ની વાત આવે એટલે સમયની વાત સાથે જોડાયેલી રહે એને કાળ કહ્યો. આકાશ અને કાળ બન્ને related છે. કોઈને પણ કોઈની સાથે જોડાણ કરવું હોય તો આ ચારની જરૂરત છે.

પુદ્ગલ એટલે શું ?

આપણે પુદ્ગલથી બનેલા છીએ. પુદ્ એટલે ભેગું થવું અને ગલ એટલે વિખેરાઈ જવું. બસ આ યાદ રાખવાનું છે. આ ભૂલી જઈએ એટલે દુઃખ થાય છે. ઉપયોગમાં એ નથી કે જેનું પુરણ છે એનું ગલન પણ છે. આ ભુલી જવું એનું નામ ‘પ્રમાદ’.

જોવું, જાણવું આપણી capacity માં છે પણ હકીકતમાં જોઈને જાણીએ છીએ શું ? કોનું જાણો છો ?

પુદ્ગલનું.

મોહ, પુદ્ગલના સ્વરૂપની અંદર થાય છે. એનું નિમિત્ત પુદ્ગલ છે. પુદ્ગલ એ અમૃત નથી મૃત છે, ગલન અવશ્ય થવાનું છે. દ્રષ્ટિમાં હવે આવું પુદ્ગલ નાખવાનું છે. આ ભૂલી જવાય છે ત્યારે દુઃખ ઉભુ થાય. આ જ દ્રષ્ટિનો દોષ છે.

પુદ્ગલનો પહેલો ગુણ ભેગુ થવું અને વિખરાવવું. આ ભેગુ થવાનો પુદ્ગલનો સ્વભાવ છે. ચેતન એ માત્ર ત્યાં નિમિત્ત રૂપે હાજર છે. પણ પુદ્ગલ પોતે કામ કરે છે. પુદ્ગલનું કામ ચેતન ન કરી શકે અને ચેતનનું કામ પુદ્ગલ ન કરી શકે. ચેતન આ પાંચેમાંથી કોઈનું કામ ન કરી શકે. આ પાંચે પણ એકબીજાનું કામ ન કરી શકે, એકબીજાના field માં enter ન થાય. આ એમનો મૂળભૂત સ્વભાવ છે પણ મદદ એકબીજાને કરે.

“તું કોઈનો કર્તા નથી, તું તારા મૂળ સ્વભાવનો કર્તા સિવાય બીજા કોઈનો કર્તા નથી” આ વૈજ્ઞાનિક view point છે. જે તત્વમાં હોય એ જગતમાં દેખાય. જે મૂળમાં હોય તે બહાર દેખાય. મૂળમાં છે પોતાના સ્વભાવનું કર્તાપણું. પરભાવનું કર્તાપણું નથી.

ચેતન પુદ્ગલનું ન કાંઈ કરી શકે, ન પુદ્ગલ ચેતનનું કાંઈ કરી શકે. એકબીજાના support માં અહોભાવમાં હોય, એકબીજાની હાજરીનો ઉપયોગ લઈને પોતપોતાનું કામ કરતા હોય એટલે બધું નિર્માણ થઈ જાય.

પુદ્ગલનો મૂળભુત અંશ પરમાણુ છે. આ પરમાણુની સ્વતંત્રતા છે ભેગુ થવું અને વિખેરાઈ જવું. એનું નિમિત્ત બીજા બની શકે છે. આ પરમાણુમાં સ્વયંની ગતિ છે અને એ જ શક્તિ છે, એ જ તરંગ છે. એ જ vibration છે. ચેતનનો ગુણ તરંગ નથી. એ પોતે નિસ્તરંગ છે. પુદ્ગલ એની સાથે ભળી ગયો છે એટલે તરંગ દેખાય છે. અજાણતામાં આપણે એ તરંગને ગોત્યા કરીએ જે સૂક્ષ્મ રૂપે મોહ છે. આ પરમાણુનો, જડનો, પુદ્ગલનો મોહ છે.

ભગવાનની પાસે જઈ માંગીએ શું ?

તરંગ.

એના તરંગ એવા છે જે માત્ર હિત જ કરશે, એટલે unwanted તરંગ બધા નીકળી જાય. બસ એનાજ તરંગ રહે એટલે એની હાજરી આપણને મળે. આનંદ આનંદ વર્તાય, અને સહજ સ્વરૂપે વગર મહેનતે આપણી અંદર પ્રગટે. આ તરંગોને બુદ્ધિ દ્વારા ગોતવાની કોશિશ નથી કરવાની. એમ કરશું તો એની પાછળ મોહ ઘુસી જશે.

અત્યારે આપણે પરમાણુવાળા છીએ. અંતઃકરણને શુદ્ધ કરવું છે માટે ત્યાં સુધી તરંગની જરૂર છે. આપણી બુદ્ધિમાં એમના તરંગ ભરી દઈએ એટલે સદબુદ્ધિ, વિવેક બુદ્ધિ, પ્રજ્ઞા બુદ્ધિ બની જાય. જેવા સહજ બનીએ એટલે શબ્દો નીકળે, કાઢવા ન પડે. જેવું સહજ નીકળે એટલે સમજવું કે મારૂ tunning થઈ ગયું છે. જ્યાં સુધી સહજ નથી નીકળતું, સમજવું કે બુદ્ધિનો ડપો છે. આ સમજવું એનું નામ વિજ્ઞાન, આની જાગૃતિ સ્વયંને એનું નામ વિજ્ઞાન. સ્વયંને સ્વયં દ્વારા જોવાની આ પ્રક્રિયા એનું નામ scientific દ્રષ્ટિ. આ જ જ્ઞાનાત્મક ભક્તિ છે. જ્યાં સુધી સહજ સ્ફૂટ નથી નીકળતું તો સમજવું કે આપણે એમની નિશ્રામાં નથી. આ આપણા માટે inspection નું લક્ષણ છે. આપણો સંબંધ અજીવ સાથે કેવો છે એના સુધારા માટે દ્રવ્યાનુંયોગ છે. ચેતન અને પુદ્ગલનો સંબંધ અધ્યાર સુધી કેવો છે એ આપણે જાણતા ન હતા, પણ

જેવી જેવી સંબંધમાં શુદ્ધિ આવશે એટલે દ્રષ્ટિમાં જે દોષ આવે છે તે સાફ થઈ જશે.

“ઉત્પાદ વ્યય દ્રવ્યયુક્તમ”

દ્રવ્ય એટલે ગુણનો સમૂહ. દ્રવ્ય એને કહેવાય જેની અંદર ઉત્પાદ થાય છે. વ્યય થાય છે, અને centre માં પોતે જેમ છે એમ રહે છે. પોતાનું અસ્તિત્વ જાળવી રાખે છે.

હે અરિહંત પરમાત્મા,

આ દ્રવ્યાનુંયોગ ચિંતનથી એવો નિષ્કર્ષ ઉપર આવ્યો છું કે હું ચેતન છું, નિરંજન નિરાકાર અનંત શક્તિવાળો છું અને જોવું, જાણવું એ જ મારૂ અનંત સુખ છે, એ જ મારો અનુભવ છે, એ જ મારો સ્વભાવ છે, પણ જોવા જાણવાની અંદર નોહ નામના રસથી આ પુદ્ગલ સાથે જોડાણ કરી લઉં છું, જેનો સ્વભાવ છે ખતમ થવું, જેનો સ્વભાવ છે પુરણ થવું એની અંદર મોહ કરી પોતાને ખતમ કરું છું. હું ખરેખર અજર છું, અમર છું, અવિનાશી છું. મારૂ આ જોડાણ થવાથી અજર માંથી જર, અમર માંથી મર, અવિનાશી માંથી વિનાશી બની જાઉં છું. આ જ મારી ભૂલ છે. મારો કોઈ જન્મ નથી, મારૂ કોઈ મૃત્યુ નથી. મૃત્યુ તો પુદ્ગલનું થાય છે પણ પુદ્ગલના જોડાણથી મારો જન્મ અને મૃત્યુ સમજુ છું. અને દુઃખ અને સુખના અનુભવ કરું છું. આ જ મારૂં મિથ્યા જ્ઞાન છે, આ જ મારી મિથ્યા સમજ છે.

હે પ્રભુ,

આ તત્વ ચિંતન મારી અંદર સમ્યક્ દ્રષ્ટિ, સમ્યક્ દર્શન ઉભુ કરી રહ્યું છે એવું મને લાગે છે. જગતને જોવાનું આજે મને નવીન સ્વરૂપ મળ્યું છે. આ તત્વ સ્વરૂપની અંદર હું સ્થિર થાઉં અને એ જ દ્રષ્ટિએ જોવાનો હું નિર્ણય કરું છું. જેથી કરીને મને હવે બરાબર ખબર પડી ગઈ છે. જો આ તત્વ દ્રષ્ટિ મારી અંદર પ્રગટ થશે અને સ્થિર થશે તો દ્રષ્ટિનો દોષ ઉભો નહીં થાય. મારે આ કાર્ય કરવું છે, એની અંદર સ્થિર થવું છે. આ તત્વ દ્રષ્ટિ એ જ સમ્યક્ દ્રષ્ટિ છે. એવી દ્રષ્ટિની અંદર સ્થિર, અચલ અને અમર થવું છે. મોહના કારણે વારંવાર ચલિત ન થાઉં, કર્મના આવેગના કારણે હું એની અંદર ખોવાઈ જાઉં છું. બસ આપની આ જે તત્વ દ્રષ્ટિ છે એ મને હવે કોઈ દિવસ ખોવાવા ન દે, મારી આ દ્રષ્ટિ જાગૃત રહે, અપ્રમત રહે એ જ આપને વિનંતી... (૩).

નમો જિણાણં.

૧. ઉપાધ્યાય પદના ગુણો શું શું છે ?

જ. સરળ, સહજ, સજગ આ ત્રણ ભદ્રના ગુણ છે, વિનય અને વિવેક આમ પાંચ મૂળભૂત ગુણ ઉપાધ્યાયના છે. આ પાંચ ગુણ જેમાં હોય એનું જ નામ ઉપાધ્યાય. (જે સતસંગી હોય એમાં 20% ભદ્રતા હોવી જોઈએ)

વિનયમાં ચાર step છે. નમન, શરણ, સમર્પણ, આત્મસમર્પણ. આ ગુણ છે, કોઈ વ્યક્તિમાં સાધુ, ઉપાધ્યાય શોધવાના નથી. જો એમ કરશું તો ગોથા ખાશું.

આપણે શા માટે ગુણ જાપ કરીએ છીએ? કેમ કોઈ individual નું નથી કરતા? ભગવાને સ્વયં કેમ આ રીતે બતાવ્યું, કારણકે વ્યક્તિ જ્યાં સુધી કેવળી ન થાય ત્યાં સુધી incomplete છે, અને ત્યાં સુધી આપણા જેવા બાળજીવની દ્રષ્ટિ અવગુણ ઉપર જાય અને આપણે આવવાનું છે ગુણ ઉપર. આપણી આદત છે અવગુણ જોવાની. એ આદતને લીધે હેરાન થવાય છે. આમાંથી બહાર નીકળવું હોય તો એકજ રસ્તો છે કે પહેલેથી habit pattern ગુણાત્મક કરવાની.

ગુણાત્મક habit pattern હશે તો જે પણ વ્યક્તિ-વસ્તુ, પરિસ્થિતિ સામે આવશે એમાં ગુણાજ દેખાશે. સ્ત્રી કે પુરુષ સુધ્ધા નહિ દેખાય. આપણે બહારના સ્વરૂપને જોવા ટેવાયેલા છીએ એટલે એમાં ખોવાઈ જવાય છે. આ જોવાની પદ્ધતિમાં પણ આપણે સ્ત્રી અને પુરુષ એમ બે ભાગ કરીએ. આગળ એમાં આપણો reference point પાછલા ઈતિહાસમાં જાય, નજીક કે દૂરના સંબંધ ઉપર જાય. જો આમજ કરશું તો ક્યારે પણ આપણે આપણા ઉપર આવશુ જ નહિ, સંભવ જ નથી.

આ આદત, આપણને પૂર્વ સંસ્કારોમાંથી આવી, જેમાં એક અત્યારના, અને એક પહેલાના છે. અત્યાર સુધી જે વાતાવરણ આપણને મળેલું છે એ પૂર્વકર્મને લીધે છે, અને એને કારણે આપણા માનસમાં એક data નો જથ્થો ભેગો થયો છે. આ માનસમાં લાગણીનું કેન્દ્ર અને વિચારનું કેન્દ્ર એમ બે વસ્તુ આવેલી છે. બુદ્ધિનું કામ છે લાગણીને માર્ગદર્શન આપવું. આપણા જીવનમાં જેટલા લાગણીઓના તોફાન છે એ બુદ્ધિ પ્રેરિત છે, લાગણી તો બિચારી એની બહેનપણી છે. આ બુદ્ધિને માર્ગદર્શન ચિત્ત આપે છે. આ ચિત્ત જ પૂર્વકર્મનું reflection છે. બુદ્ધિ અને મન તો ચિત્તના faithful નોકર છે.

ચિત્તની અંદર જ્ઞાન power અને કર્મ power છે એટલે શુદ્ધ આત્માનો

પ્રકાશ અને કાર્મણ વર્ગણાની મસ્તી હાજર છે. ચિત્ત is combination of કર્મનો પ્રભાવ અને જ્ઞાનસત્તાનો પ્રભાવ, આમા જે જીતે એવું પરિણામ આવે, આમ મનુષ્યને છોડીને બધામાં કર્મ સત્તા ચાલે છે, માટે જ જગત આખું automatic ચાલે છે.

જ્ઞાનસત્તા ને બહાર આવવાનો મોકો ક્યારે મળે ?

સજગતા એ જ્ઞાનને ઉઘાડવાનો દરવાજો છે અને “મારે નથી થવું હેરાન” એ મંત્ર. આ મંત્રના ઉપયોગથી જ જ્ઞાનના દરવાજા ઉઘડશે નહિ તો મનુષ્ય હોવા છતા આપણે કર્મસત્તાના ગુલામ થઈને રહીશું.

મનુષ્ય પણ 80% કર્મસત્તાથી control છે. 20% નું option છે અને આ 20% option ના પટારાને ઉઘાડવા માટેનો મહામંત્ર છે. ‘મારે નથી થવું હેરાન’ આ મંત્ર જ આપણને જ્ઞાનસત્તામાં લાવી શકશે, બાકી આ જગતમાં બીજો કોઈ મંત્ર નથી જે જ્ઞાનસત્તામાં લાવી શકે, કારણકે આ મંત્ર ભગવાને આપ્યો છે અને આપણી લાયકાત જોઈને આપ્યો છે.

ઉપાધ્યાય પદના ગુણ એ જ્ઞાન સત્તાનો વિકાસ છે.

જ્ઞાન સત્તાનો વિકાસ એટલે પાંચ ગુણ. સરળતા, સહજતા, સજગતા, વિનય અને વિવેક. વિનયમાં અન્ય ચાર step નમન, શરણ, સમર્પણ અને આત્મસમર્પણ.

નમન એટલે વ્યક્તિ-વસ્તુ-પરિસ્થિતિ, જે પણ આપણા સંપર્કમાં આવે એના ગુણોનો સ્વીકાર ભાવ. નમનમાં પહેલા અહોભાવ થાય. અહીં નમનનું કાર્ય પૂરૂ થાય. અહોભાવ થાય એટલે implementation ની શરૂઆત થાય. આ શરૂઆત થવી એજ શરણ છે.

શરણ વગર આ જગતમાં Real Result જ્ઞાનાત્મક પરિણામ શક્ય જ નથી. કર્મસત્તામાંથી બહાર નીકળવું હોય તો ભગવાને શરણનો માર્ગ બતાવ્યો. આ શરણ સ્વયં નહિ આવે એમાં પહેલા નમન આવશે. વગર નમનનું શરણ કામનું નથી, અને શરણ નથી તો માર્ગ અટકી ગયો. બસ આપણી life માં આવું જ થાય છે.

આવા અટકણમાંથી બહાર નીકળવાનું છે એના માટે આપણે advance ગુરૂ ઉપાધ્યાય પદને પકડીએ છે, જેમાં નમનવાળું શરણ અને અહોભાવથી implementation છે.

“અહોહો મને જે માર્ગ મળ્યો છે બસ એજ perfect છે એનું હું implementation કરું છું.” અંદરનો ભાવ implement કરવાનો

છે. બહારથી થતું નથી એ અલગ વસ્તુ છે પણ અંદર પૂર્ણ અહોભાવ ભરેલો હોય એનું નામ શરણ.

Now my first priority is this because this is heart of every thing. મારા આખા જીવનનો વિકાસ, મારા આખા અસ્તિત્વનો વિકાસ આના ઉપર છે. જો એને પ્રાધાન્યતા નહિ આપું તો કામ કેવી રીતે થશે. મારી journey નું fundamental foundation આ છે. હવે એને સમર્પિત નહિ થાવ તો result આવવાનું નથી.

સમર્પણમાં કોણ આવે અને શરણમાં કોણ અટકે ? શરણ અને સમર્પણ વચ્ચે ભેદ શું ? ક્યારે સમજવું કે સમર્પણ આવ્યું ? એનું લક્ષણ શું ?

શરણ અને સમર્પણ વચ્ચેનો ભેદ તાલાવેલી છે. જો તાલાવેલી આવી તો સમર્પણ છે સમજવું આ એનું લક્ષણ છે. જો તાલાવેલી છે તો સમર્પણની સંભવના છે અને આવી તાલાવેલીવાળું implementation થાય તો આત્મસમર્પણ થાય.

ઉપાધ્યાય પદમાં આ ચારે વસ્તુ હાજર છે.

સરળતા એટલે Total transparency, કંઈ છુપાવવું નહિ. બોલવું-વિચારવું અને અમલ કરવું આ ત્રણેની unity છે. ત્રણે એક સરખા હોય આજ સરળતા છે.

સહજ એટલે એકદમ easy. જે થાય છે એનો સ્વીકારભાવ. જેવો સ્વીકાર કરશું એજ સમર્પણ. જેવું સમર્પણ કરશું એટલે એમાંથી સર્જન થશે. જો સ્વીકાર નહિ કરીએ અને એની સાથે fight કરશું તો solution ક્યાંથી આવશે ? સર્જન એજ solution છે. પણ એ સર્જનશક્તિ ત્યારે બહાર આવશે જ્યારે આપણે નિમિત્તનો સ્વીકાર કરી લઈશું. Now what next? એમ વિચાર કરશું તો સર્જન આવશે. આવી વિચારવાની પ્રેરણાનું બળ ઉપાધ્યાય પદ આપે.

આ આખો સાધનાનો માર્ગ છે. યોગની અંદર બહુ clear cut કહ્યું છે કે યથાર્થનો સ્વીકાર, વ્યથાર્થ નો બાદ, તો જ ગીતાર્થમાં અવાશે, અને ગીતાર્થમાંથી પરમાર્થ પ્રાપ્તિ છે. આ આખો અમલનો રસ્તો છે. અમલ છે તો રસ્તો ચાલુ થાય છે નહિ તો everything is બકવાસ.

સમર્પણ બે રીતે આવે, એક જ્ઞાન સત્તાથી આવે અને એક કર્મ સત્તાથી આવે. આ બન્ને સત્તા સતત parallel ચાલુ છે. આમાં આપણે જાગૃત રહેવાનું છે કે આ જ્ઞાન સત્તાથી આવ્યું કે કર્મ સત્તાથી. જ્ઞાન સત્તા હાજર

રહેશે તો એ આપણને પડવા નહિ દે અને એનું જ નામ સજગતા. આવું જાગૃત ધ્યાન કરવા માટે ભગવાને simple મહામંત્ર આપ્યો “મારે નથી થવું હેરાન”. જ્ઞાન સત્તાને ઉજાગર કરવા માટેની આ ચાવી છે. સરળ, સહજ, સજગ અને વિનય આ ચાર હોય તો વિવેક automatic આવે. વિવેક એ બુદ્ધિનો ગુણ છે અને જેની બુદ્ધિ સંપૂર્ણ વિકાસવાળી છે એનું નામ વિવેક. વિકાસમાં આ ચાર વસ્તુ હાજર છે અને આ ચાર ગુણ જેનામાં હાજર હોય એજ વિવેકી બુદ્ધિ. આખો યોગ માર્ગ પહેલા attack કરે છે વિવેકની જાગૃતિ ઉપર.

અભ્યાસ માર્ગમાં પહેલા શ્રદ્ધા ઉભી કરવાનું કહ્યું. આ શ્રદ્ધા પોતાના અનુભવથી ઉભી કરવાની છે. એનાથી awareness આવે, જાગૃતિ આવે. આપણાથી કેટલું અમલ થાય છે, કેટલું implementation થાય છે, એના ઉપર ધ્યાન રાખવાનું છે. આ આખો માર્ગ આશાનો છે. નિરાશાનો નથી. શું નથી થતું એના ઉપર ધ્યાન છે જ નહિ, શું થઈ રહ્યું છે એના ઉપર ધ્યાન કરવાનું છે, શું મેળવ્યું એના ઉપર ધ્યાન કરવાનું છે. જે નથી એના ઉપર ચિંતા નથી કરવાની, જે છે એનું ચિંતન કરવાનું છે. ચિંતામાંથી ચિંતનમાં conversion કરવાનું છે. જે છે એમાં કેવી રીતે આગળ વિકાસ કરવો એનું ચિંતન, એની અંદર સતત પુરૂષાર્થ, શ્રમ, મહેનત એનું નામ સાધુ. જે ચિંતા કરે એ સાધુ છે જ નહિ જે ચિંતનમાં છે એનું નામ સાધુ.

યોગ અભ્યાસમાં પહેલી શ્રદ્ધા કહી, બીજું વિર્ય કહ્યું and its a fruit of શ્રદ્ધા. આ શંકા રહિતનું જે બળ છે એ વિર્યબળ. આવું શ્રદ્ધા સહિતનું વિર્યબળ ઉભું થાય એમાં જ્ઞાન સત્તા જોડવાની છે એનું નામ સ્મૃતિ. શ્રદ્ધા અને જ્ઞાનસત્તાની જાગૃતિ, બન્ને ભેગા થાય એટલે એટમર્બોબ જેવી શક્તિ નીકળશે. એ આપણને સતત વિવેકમાં રહેવાની પ્રેરણા આપશે.

વિવેક is nothing but ગુરૂ, but this વિવેક is our own એટલે અંતરગુરૂ. બહારના ગુરૂને વારંવાર ક્યાં સુધી શોધશો, જે યથાર્થ છે Real છે એની સાથે વારંવાર સંગ કરશું એજ વિવેક ઉભો કરશે. સતનો (Real) ગુરૂ એજ સદગુરૂ. જે યથાર્થની સાથે વારંવાર જોડે એનું નામ સદગુરૂ. જે આપણે વ્યક્તિરૂપે લઈએ છે it is only a external factor, બાકી એનો roll છે આપણી અંદર વિવેક ઉભો કરવો.

આપણી અંદર already દિવડો છે, ખાલી એને ignition કરવાની જરૂર

છે. આપણી અંદર જ્ઞાનનો ટિપક છે એમાં light કરવાની છે. પ્રકાશ એમાંથી ઉભો થશે. સ્વયંના પ્રકાશમાંથી ઉભો થશે.

બે-બે મિનિટ સરળતા, સહજતા, સજગતા, વિનય, વિવેક આ ગુણોનો જાપ કરશુ. આ બધા આંતરગુણો છે અને જેમાં આનો વિકાસ થયો છે એવા ઉપાધ્યાય પદનો આપણે જાપ કરશુ, એટલે એવી સરળતા, સહજતા, સજગતા, વિનય આપણી અંદર પ્રગટ થાય એવી ભાવના કરશુ. એવા વિવેકનો વિકાસ મારી અંદર પ્રગટ થાય, એવી મારી બુદ્ધિ વિવેકી થાય એવો ભાવ પ્રગટ કરશુ.

જેની અંદર આવો વિકાસ થશે એ ગમે તેવી વિકટ પરિસ્થિતિમાં પણ પોતાનો માર્ગ કાઢી લેશે.

૨. અહંકાર શું છે ?

જ. અહંકાર is one of the element. અહંકાર એટલે હું છું, મારૂં છે, પ્રમાદપણુ. For Ex. પ્રમોદભાઈની વાત કરીએ. ખરેખર પ્રમોદ is not પ્રમોદ. પ્રમોદની અંદર જે છે એને પ્રમોદ સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી પણ અત્યારના પ્રમોદની સમજમાં I am પ્રમોદ છે. પ્રમોદને કંઈ થાય તો disturb થવાય છે. આ જે disturbance છે એનું નામ અહંકાર. Body માંથી જે પ્રમોદપણુ ઉભુ થાય છે એનું નામ અહંકાર, because body is not પ્રમોદ, neither innerself is પ્રમોદ પણ આ બન્ને ને જે જોડે છે that is અહંકાર.

‘મારે નથી થવું હેરાન’ એ મંત્રને જગાડવા માટેનો મંત્ર છે ‘નમો જિજ્ઞાણાં’. સવારની-રાતની પ્રક્રિયાથી રોજ hitting થાય પરંતુ એ ૨૪ કલાક નથી થઈ શકતી. Hitting થવું એટલે ધીમે ધીમે આદત develope થવી. પહાડો ઉપરથી વહેતા ઝરણાઓમાં વરસાદનું પાણી વહે છે. ઝરણુ જ્યારે સૂકાઈ જાય છે તો પણ પાછળ પોતાના વહેણની નિશાની મૂકતુ જાય છે. વળી પાછુ જ્યારે વરસાદનું પાણી આવે તો automatic પાણી એજ રસ્તો પકડે. બસ આવી જાતની ઘટના આપણા ચિત્ની ભૂમીની અંદર થાય છે. મારે નથી થવું હેરાનનું સતત રટણ, સવારની-રાતની પ્રક્રિયાની અસર ઝરણાના વહેણ જેવી થાય છે. ઝરણાની ગેરહાજરીમાં વહેણ તો ત્યાંજ રહે એજ પ્રકારે સતત મંત્રના hitting કરવાથી energy અંદર store થતી રહે. આ ભાવ, ઉદયને

કાર્યવંત થવા ન દે.

મારે નથી થવું હેરાન સતત યાદ રાખવા, આ જાગૃતિ દ્વારા હેરાનગતિ ઓછી ઓછી થતી જાય. જેમ જેમ હેરાનગતિ ઓછી થતી જાય તેમ તેમ અંદરથી આનંદનો ફૂવારો સતત વહેતો રહે. આચાર્યનું પદ આજ બ્રહ્માનંદનું પદ છે. બ્રહ્મ એટલે ઉચ્ચ પ્રકારનો શુદ્ધ આનંદ.

બ્રહ્મચર્ય એટલે શું ?

જે હંમેશા આનંદની અંદર વહ્યા કરે એનું નામ બ્રહ્મચર્ય. બ્રહ્મ એ આનંદનો અનુભવ છે. આચાર્ય એટલે સદા એ આનંદમાં વર્તે, વહ્યા કરે એમનું ચિત્ હંમેશા પ્રસન્ન હોય. એમનું ચિત્ પ્રસન્ન એટલા માટે હોય કારણકે fully charged હોય. ચિત્ એમનું જ પ્રસન્ન હોય જે સહજરૂપે, વગર મહેનતે સતત મારે નથી થવું હેરાનના વહેણમાં હોય, અને આ મહેનત ચિત્માં આંકો-slot-groove ન બને ત્યાં સુધી કરવાની છે. એકવાર આંકો બની જાય એટલે મારે નથી થવું હેરાનનું વહેણ એમાંથી જ વહેવાનું. બસ આજ મહેનત કરવાની છે. આવી મહેનત કરી નથી એટલે difficult લાગે છે. આનંદમાં રહેવું વધારે સહેલું છે, ઝંઝટમાં રહેવું વધારે difficult છે. પાંચ મિનિટ પહેલા જેને આપણે મળ્યા હોઈએ તે તે નથી અને હું એ હું નથી કારણકે સતત નિરંતર અંદર નવું નિર્માણ થઈ રહ્યું છે. આપણા આખા અસ્તિત્વનું connection શ્વાસ સાથે છે, દરેક શ્વાસે આપણું અસ્તિત્વ change થાય છે. આપણો problem છે આપણે જુનાને પકડી રાખીએ છીએ, નવું દેખાતુ નથી.

આંખ બંધ કરી શ્વાસની પ્રક્રિયા કરવી. એકદમ ઉંડો શ્વાસ લેવો એકદમ ઉંડો શ્વાસ છોડવો. આ શ્વાસ લેવાની ગતીને gradually speedup કરવી. આમ પાંચ મીનિટ કરવું.

હવે શાંત થઈ જુવો... મસ્તિષ્કથી શરૂ કરો. બે મિનિટ પહેલા જે મસ્તક હતુ તે change થતુ દેખાશે. દરેક રોમમાં એક પ્રક્રિયા ચાલુ છે. દેખાશે... અનુભવ થશે... નવું શરીર બની રહ્યું છે, મરેલા cell બહાર ફેંકાઈ રહ્યા છે. નવી ઉર્જા આવી એમાંથી નવા cell ઉભા થાય છે. નવો અણુ ઉભો થાય છે. નવા અણુના જથ્થાથી નવું શરીર ઉભુ થાય છે. કોઈપણ શરીરના એક ભાગને જુઓ... જ્યાં વધારે ચેતના લાગતી હોય ત્યાં જુઓ.. બે મિનિટ એકદમ શાંતિ જાળવો.

ધીમેથી આંખો ખોલવી.

ॐ के 11 शारीरिक लाभ

ॐ अर्थात् ओउम् तीन अक्षरों से बना है, जो सर्व विदित है ।

अ उ म् ।....

“अ” का अर्थ है उत्पन्न होना, “उ” का तात्पर्य है उठना, उड़ना अर्थात् विकास, “म” का मतलब है मौन हो जाना अर्थात् “ब्रह्मलीन” हो जाना ।

ॐ सम्पूर्ण ब्रह्माण्ड की उत्पत्ति और पूरी सृष्टि का द्योतक है । ॐ का उच्चारण शारीरिक लाभ प्रदान करता है ।

जाने, ॐ कैसे स्वास्थ्यवर्द्धक और अपनाएं आरोग्य के लिए मात्र ॐ के उच्चारण का मार्ग.....

१. ॐ दूर करे तनाव : अनेक बार ॐ का उच्चारण करने से पूरा शरीर तनाव-रहित हो जाता है ।
२. ॐ और घबराहट : अगर आपको घबराहट का या धीरता होती है तो ॐ के उच्चारण से उत्तम कुछ भी नहीं ।
३. ॐ और तनाव : यह शरीर के विषैले तत्वों को दूर करता है, अर्थात् तनाव के कारण पैदा होने वाले द्रव्यों पर नियंत्रण करता है ।
४. ॐ और खून का प्रवाह : यह हृदय और खून के प्रवाह को संतुलित रखता है ।
५. ॐ और पाचन : ॐ के उच्चारण से पाचन शक्ति तेज होती है ।
६. ॐ लाए स्फूर्ति : इससे शरीर में फिर से युवावस्था वाली स्फूर्ति का संचार होता है ।
७. ॐ और थकान : थकान से बचाने के लिए इससे उत्तम उपाय कुछ और नहीं ।
८. ॐ और नींद : नींद न आने की समस्या इससे कुछ ही समय में दूर हो जाती है । रात को सोते समय नींद आने तक मन में इसको करने से निश्चित नींद आएगी ।
९. ॐ और फेफड़े : कुछ विशेष प्राणायाम के साथ इसे करने से फेफड़ों में मज़बूती आती है ।
१०. ॐ और रीढ़की हड्डी : ॐ के पहले शब्द का उच्चारण करने से कंपन पैदा होती है । इन कंपन से रीढ़की हड्डी प्रभावित होती है और इसकी क्षमता बढ़जाती है ।
११. ॐ और थायरॉयड : ॐ के दूसरे अक्षर का उच्चारण करने से गले में कंपन पैदा होती है जो कि थायरॉयड ग्रंथि पर प्रभाव डालता है ।

उषापान का चमत्कारी लाभ (Water Therapy)

आपने उषापान का नाम तो सुना होगा ? उषापान का अर्थ है प्रातः उषाकाल में सूर्य निकलने से पहले ही पानी पीना । यह पानी रात को ताम्बे के बर्तन में भरकर किसी लकड़ी के पट्टे पर रख दे और सुबह उठते ही बिना कुल्ला किए कम से कम दो गिलास पानी पी जाएं ।

उषापान के कई सोपान है —

- १) पानी रात को ताम्बे के बर्तन में रखना चाहिए ।
- २) पानी का बर्तन किसी लकड़ी के पट्टे पर रखना चाहिए ।
- ३) पानी सूर्योदय से पहले पीना चाहिए ।
- ४) पानी बिना कुल्ला किए ही पीना चाहिए ।
- ५) पानी कम से कम दो गिलास होना चाहिए । यदि आप चाहे तो उस में आधा नींबू डाल सकते हैं और हलका गरम भी कर सकते हैं । पानी पीने के एक घंटे तक कुछ न खाए ।

कैसे काम करता है उषापान ?

आप सोचें हर होंगे कि उषापान से सभी रोगों से कैसे बचा जा सकता है ?

हमारे मुँह में छः लार ग्रन्थियाँ होती हैं जो लगभग २ लीटर लार का उत्पादन प्रतिदिन एकत्रित हो जाती हैं । यह लार क्षारीय (Alkaline) होती है जो हमारे शरीर की अम्लता को दूर करती है । इस लार में हानिकारक जीवाणुओं को मारने की अदभूत क्षमता होती है । लार में पाचक रस होता है जिसे लाइसोजाइम (Lysozyme) कहते हैं । इसे भोजन में पाए जाने वाले संक्रमण तत्व नष्ट हो जाते हैं ।

रातभर जम हम सो रहे होते हैं तब हमारा शरीर अ पने भीतर की दिनभर की थकावट, टूट-फूट को ठीक करता है । इससे कई प्रकार के विष तथा विषैले तत्व (Pre Radicat) उत्पन्न होते हैं । प्रातः उठकर जब हम दो गिलास बासी पानी पीते हैं तब सब विषैले तत्व मूत्र के द्वारा बाहर निकल जाते हैं । जब हम सुबह उठते हैं तो हमारा पूरा बदन कड़क हो जाता है, इसका मतलब विषैलो तत्व बाहर निकल जाते हैं और हम तरोताज्जा अनुभव करते हैं ।

उषापान करने से वायु विकार, कब्ज और बड़ी आंत के रोग जैसे कोलोईडिस, बवासीर इत्यादि १५ दिन में ही ठीक हो जाते हैं । मानसिक तनाव, सिर दर्द और आंखों के रोग एक महीने में ठीक होने लगते हैं । Kidney का कार्य सूचारु रूप से होता है ।

अतः आप से सुबह उठकर उषापान करने की आदत डालिए, इससे आप जीवनभर स्वस्थ रहेंगे ।

शतं वर्षाणि जीवेत् । जीवेत् शरदां शतम् ।

સત્ એટલે શું ?

સત્ એટલે વાસ્તવિકતા, જેમ છે એમ.

કોઈપણ વસ્તુ, વ્યક્તિ, પરિસ્થિતિને આપણી રીતે જોઈએ છીએ, વાસ્તવિક રીતે જોતા નથી. આપણા goggles થી, આપણા અભિપ્રાયોથી, opinions થી જોઈએ છે. આજ અસત, અવાસ્તવિક છે. સત્ એટલે વાસ્તવિક, Reality, જે જેમ છે એમ. આપણે ટેવાયેલા છીએ આપણી રીતે જોવાથી એટલે હેરાન થવાય છે. વાસ્તવિક રીતે જોતા આવડી જાય તો હેરાનગતિ જેવું આ જગતમાં કાંઈ છે જ નહિ. સત્ રીતે, વાસ્તવિક રીતે જોતા નથી આવડતું એટલે હેરાન થઈ જવાય છે. ઉપાધ્યાયનો જાપ અસતમાંથી સત્માં લઈ જવાવાળો જાપ છે. સત્ એજ સમ્યક્ દર્શન છે.

અક્ષર જાપ હંમેશા આપણી અંદર ડુંદળા નિર્માણ કરે છે. આપણી basic defect છે, એક કામ કરતા કરતા બીજા વિચારોમાં ગરકાવ થઈ જઈએ. આમ જે કામમાં વ્યસ્ત હોઈએ એમાં સમય લાગે અથવા કામ અપૂર્ણ રહે. આપણી આ natural defect છે, કાર્મિક defect છે. આને over power કરવા માટે અક્ષર જાપ કરીએ છીએ. જીવનમાં જે પણ કાર્ય કરતા હોઈએ એમાં focus આવશ્યક છે. મનુષ્ય એક કામ કરતા કરતા બીજે ધ્યાન દોરે એમાંથી ચિંતા થાય, દુઃખ થાય અંતે હારી જાય. કામ અધૂરું રહી જાય અથવા પૂર્ણ ન થાય. દુઃખ લાગે એટલે યાક લાગે, નિરાશ થાય, હારી જાય, ડીપ્રેશ થાય અને ન કરવાના વિચાર કરે.

પંચ પરમેષ્ટીના અક્ષરો ઉપર જાપ કરીએ ત્યારે automatic આપણા focus ની capacity વધે છે. આ સામાન્ય અક્ષરો નથી. બધા power વાળા અક્ષરો છે. દરેક અક્ષરની અંદર એની ગુપ્ત શક્તિ રહેલી છે. પંચ પરમેષ્ટીના ગુણો આ પદોના અક્ષરમાં રહેલા છે. આવા પદોના જાપ કરવાથી એ અક્ષરોમાં રહેલા ગુણોની શક્તિ આપણને પ્રાપ્ત થઈ શકે છે.

આપણે ભ્રમમાં છીએ, અસત્માં છીએ એજ problem છે. problem માં છીએ એ જોઈ નથી શકતા એ મોટો problem છે. આપણી બધી જરૂરીયાતો પૂરી થાય એટલે ભ્રમ ઉભો થાય કે મને કોઈપણ problem નથી. અનુકૂળતામાં રહીને કહેવું કે problem નથી તો આ બહુ મોટો ભ્રમ છે, માટે પ્રભુએ કહ્યું કે પ્રતિકુળતા એ મારો પ્રસાદ છે. પ્રતિકુળતાના નામે પ્રભુ આપણને જગાડે છે.

પ્રતિકુળતા આપણને જગાડે છે અને ડર પણ આવી પ્રતિકુળતાઓથી છે. આજ આપણી સમસ્યા છે. આવી પ્રતિકુળતા આપનારથી વધુ નફરત અને ડર છે. આ જ software ને change કરવાનું છે. પ્રતિકુળતા એ પ્રભુનો પ્રસાદ છે, અને પ્રતિકુળતા આપનાર મહાપ્રભુ છે. આજ સત છે અને સમ્યક્ દર્શન છે. વાસ્તવિકતા છે આપણે બધા પ્રભુ છીએ. આપણને પ્રભુ નથી દેખાતા કારણ કે આપણી દ્રષ્ટિ શરીરના સ્તર ઉપર જાય છે. જેવી દ્રષ્ટિ શરીર ઉપર જાય

એટલે અભિપ્રાય આવે અને પ્રેમ ન કરી શકીએ.

જંગલના પ્રાણીને જંગલી એટલા માટે કહીએ કારણકે એમનો કોઈ ultimate ધ્યેય નથી. આપણે માનવ જંગલમાં રહીએ, આપણો કોઈ ધ્યેય નથી તો અનંતના પ્રવાસનો ધ્યેય ક્યાંથી સમજમાં આવશે. જેના જીવનમાં કોઈ લક્ષ્ય નથી, સાધ્ય નથી એ ordinary મનુષ્ય છે. Ultimate ધ્યેય એવો હોવો જોઈએ જે વાસ્તવિકતામાં હોય. હું જેમ માનું છું, સમજું છું એવી રીતે નહિ કારણકે માનવાને કોઈ end નથી. વાસ્તવિક રીતે સૌથી પહેલા સ્વયંને જોવું કે હું અનંતનો પ્રવાસી છું.

આપણે આ દુનિયામાં શા માટે આવ્યા, આપણી નૈસર્ગિક ઈચ્છા શું છે ?

આનંદ પ્રાપ્ત કરવો.

આ આનંદ એટલે સ્વતંત્રતાનો અનુભવ.

ભગવાને મંત્ર માર્ગમાં રસ્તો બતાવ્યો જે પણ universal છે એને પકડો. આ સૃષ્ટિના જે પણ તત્વો છે એ બધા universal છે. નિસર્ગ જેમ છે એમ એનો સ્વીકાર નથી કરતા એ આપણો problem છે. આપણે બધા નિસર્ગના અંશ છીએ તે પણ ભૂલાઈ ગયું છે. આપણને નિસર્ગથી બહાર જવા માટે કોઈ option છે જ નહિ, પણ આપણે આપણી જાતને બહુ હોંશિયાર સમજી જે નિસર્ગમાં નથી એ શોધીએ છીએ. આજ મોટામાં મોટો problem છે.

પૂર્ણ નિસર્ગ ભેદભાવ રહિત છે, પરંતુ મનુષ્યે નિસર્ગમાં પણ પોતાનું અલગ નિર્માણ કર્યું છે. આનાથી જ problem નિર્માણ થાય છે અને વળી કહે છે હું હેરાન છું. મનુષ્ય પોતાની મેળે આ disturbance ખરીદી રહ્યો છે કારણકે nature ના ત્વેદ થી બહાર જઈ રહ્યો છે. આ નિસર્ગમાં આપણને બાંધવાવાળો કોઈ નથી. મનુષ્ય મનુષ્યને બાંધે છે. સુખ અને દુઃખ બન્નેથી જે સ્વતંત્ર છે એનું નામ છે આનંદ. એ સ્વંયભૂ છે. સહજ છે, આનંદને પ્રગટ કરવાનો નથી. આપણા આનંદ ઉપર, આપણી સ્વતંત્રતા ઉપર બંધન આવે એને આપણે દુઃખ ગણીએ છીએ, જ્યારે આનંદ એ આપણો મૂળભૂત સ્વતંત્ર રહેવાનો સ્વભાવ છે.

આ life style અહિંયા નહી બદલાય તો ફરીથી આગળ આવું જ repeat થવાનું છે. ભગવાને બહુ ચોખ્ખું કહ્યું છે કે રસ્તો દેખાડીશ, સદગુરુ મોકલિશ એમાંથી પારખવાનું, જાણવાનું, સમજવાનું અને અમલ કરવાનું તારે છે. તારેજ તારો રસ્તો શોધવાનો છે, કાઢવાનો છે. ભગવાન કહે છે હું પણ તારી જેમ પ્રવાસી હતો અને ભગવાન બની ગયો. હું જે રીતે ભગવાન બન્યો એ રીતે તને ભગવાન બનાવા માંગુ છું.

નમો જિણાણં.

